

Torre de telègraf de can Solana

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector sud-oest del terme municipal. Antic terme del castell de Torroella, parròquia de Sant Salvador de Torroella.
Emplaçament	De la carretera variant que passa per Palà Vell, uns 400 m al nord d'aquest nucli en surt un camí cap a l'est en direcció al Riols. Al cap d'uns 400 m camí a l'esquerra (nord-est) uns 900 m, i trencall a la dreta uns 150 m. Caminar uns metres a l'oest.
Alçada:	460

Coordenades:

Latitud:	41.86907
Longitud:	1.72409
UTM Est (X):	394115
UTM Nord (Y):	4636026

Classificació

Número de fitxa	08141 - 227
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Torre en ruïnes
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 43.BARP. Núm. registre BCIL: 14382-I
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA 46129; CCAA 22305
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08140A014000100000IZ
Fitxes associades:	
<u>Torre de la Guíxola</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 14/04/2021 - 09:34

Descripció

Torre pertanyent a la xarxa de telegrafia òptica construïda per l'Exèrcit a mitjans de segle XIX i situada a l'extrem sud del Serrat d'en Guineu, ben encarada amb vistes cap a la vall de Cardener. Se'n conserven els murs perimetrals, especialment al llenç nord, envoltats d'una gran zona d'enderrocs. La torre, de planta quadrada, segueix la tipologia habitual d'aquest tipus de construccions. El parament és força irregular, fet amb pedres més o menys escairades reblertes i falcades per altres pedres més petites, amb carreus ben tallats a les cantonades. El mur nord té tres espitlleres. Al seu damunt una línia de cornisa marca el nivell d'una planta superior. L'interior de la torre és ple de sediments i enderrocs. Segons alguns autors (PRAT, 2004) aquesta torre tenia adossat un cos defensiu rectangular espitllerat semblant al que tenia la Torre d'en Brunet de Sant Salvador de Guardiola, construcció que formava part de la mateixa línia telegràfica.

La torre del Serrat d'en Guineu va ser construïda de nova planta a mitjans del segle XIX. Formava part de la línia Barcelona-Manresa-Solsona. Era la torre número 29 i estava situada a 460 m. d'alçada. Comunicava amb la torre anterior de Salipota a 4,6 km direcció sud-est. La torre posterior era la del Castell de Cardona, a 5,8 km direcció nord-oest.

Observacions:

Altres denominacions: La Guíxola, Torre núm. 29, Torre de Telegrafia òptica del Serrat d'en Guineu

Història

A mitjan del segle XIX es va establir a tot l'estat Espanyol un bon nombre de línies de telegrafia òptica que partien de la capital i arribaven a diferents punts estratègics de la península. Primer es va construir una xarxa civil, que a Catalunya venia de Madrid i enllaçava amb Barcelona i la Jonquera. Poc després s'impulsà una xarxa militar, motivada sobretot per la necessitat de comunicar de manera ràpida amb les terres d'interior arran de les guerres carlines. La xarxa catalana de telegrafia òptica militar va ser ideada pel Capità General de Catalunya Manuel Pavía. El disseny i la construcció els va dirigir el brigadier José Maria Mathé, el qual va aplicar un sistema amb característiques pròpies: el telègraf estava situat al terrat de les torres (mentre que en altres llocs era sobre un campanar o construccions elevades) i el mecanisme de comunicació també era diferent. Es basava en un seguit de combinacions en la posició d'una bola i una barra, que es traduïa en valors numèrics i després es descodificava mitjançant un diccionari. El disseny i la construcció de la xarxa es va fer en dos anys, del 1848 al 1849, però aquesta va tenir una vida molt curta. Oficialment es va donar de baixa el 1862, tot i que abans ja havia quedat obsoleta per l'entrada en funcionament del telègraf elèctric.

La torre de can Solana es va construir en aquests anys, i formava part de la línia Barcelona-Manresa-Solsona. Més endavant, algunes torres encara van tenir usos militars durant la segona meitat del segle. Les torres militars seguien una tipologia molt similar, i estaven pintades exteriorment de vermell, blanc o verd clar. La torre de can Solana té un paral·lel molt clar amb la torre de la Guíxola o del Brunet, de Sant Salvador de Guardiola (Mapa del patrimoni cultural de Sant Salvador de Guardiola, fitxa 400).

Bibliografia

AGUILAR PÉREZ, Antonio; MARTÍNEZ LORENTE, Gaspar (2003). “La telegrafía óptica en Cataluña. Estado de la cuestión”, *Revista electrónica de geografía y ciencias sociales*, Universidad de Barcelona. Scripta Nova.

PERARNAU, Jaume; LEN, Lluís (1999). “La xarxa de telegrafia òptica de la Catalunya central”, *Arqueologia de comunicació. Actes de les IV Jornades d’Arqueologia Industrial de Catalunya. Girona 1977*. Associació d’Enginyers Industrials de Catalunya. Barcelona, p. 547-556.

PERARNAU, Jaume; LEN, Lluís (2004). *La telegrafia òptica a Catalunya*. Rafael Dalmau Editors. Patrimoni industrial. Temes, 1.

PRAT, J. 2004: “4 pedres.. La telegrafia òptica a Catalunya”. Institut cartogràfic de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Barcelona: 94.

